

เทคนิคและวิธีการใช้เครื่องมือ การทดสอบสมรรถภาพทางกาย (การวัดความดันโลหิต)

อาจารย์รวิวรรณ ลือสุวรรณ
สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

จากประโยชน์ของการทดสอบสมรรถภาพทางกาย จะเห็นได้ว่าผลของการทดสอบมีประโยชน์อย่างมาก เช่น ทำให้มีแรงจูงใจในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายในส่วนที่บกพร่อง และสามารถนำไปใช้ในการประเมินโปรแกรมการฝึก ว่าโปรแกรมการฝึกนั้นมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด จากผลการทดสอบจะทำให้ทราบในแต่ละองค์ประกอบว่ามีสภาพอย่างไร และถ้ามีองค์ประกอบใดที่เป็นปัญหารุนแรง เช่น พบว่าคนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะน้ำหนักเกินมาตรฐาน จากปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่ปัญหาการวิจัยเพื่อหาแนวทาง หรือรูปแบบในการแก้ไขในปัญหาดังกล่าว

การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (Heart Rate Measurement: HR)

วิธีการวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (HR) โดยเป็นการวัดจากชีพจร (Pulse) ซึ่งเกิดจากการบีบตัวของหัวใจห้องล่างด้านซ้าย ทำให้ผนังหลอดเลือดแดงขยายออกเป็นจังหวะตามจังหวะการบีบตัวของหัวใจ มีวิธีการวัดหลายแบบด้วยกัน เช่น การสัมผัส การฟังเสียงโดยใช้เครื่องมือวัดแบบความถี่สูง หรือเครื่องวัดแบบใช้ไฟฟ้า แต่เป็นที่ยอมรับว่าเครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานที่สุด แต่วิธีการวัดแบบอื่น ๆ นั้นก็ยังสามารถนำมาใช้ได้แต่ความแม่นยำแตกต่างกัน

การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (Heart Rate Measurement: HR)

การตรวจคลำ (Palpation)

การตรวจคลำเป็นกระบวนการวัดชีพจรด้วยความรู้สึกจากการโป่งพองของหลอดเลือดแดง โดยมีหลอดเลือดแดงขนาดใหญ่จำนวนมากทำงานใกล้พื้นผิว โดยนิยมวัด 2 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งข้อมือด้านใน (Radial Artery) และบริเวณซอกคอก (Carotid Arteries) เทคนิคการตรวจคลำ ทำได้โดยการหาหลอดเลือดแดงขนาดใหญ่ และวางปลายนิ้วบนหลอดเลือดแดง จากนั้นเริ่มนับจำนวนครั้งของหลอดเลือดที่มีคลื่นกระทบนิ้วมือในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (Heart Rate Measurement: HR)

การตรวจคลำ (Palpation) (ต่อ)

อุปกรณ์

นาฬิกาจับเวลา

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. เริ่มต้นด้วยดาร์นับจังหวะแรกที่สัมผัสว่าศูนย์ แล้วนับจำนวนของชีพจรจนกระทั่งแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (Heart Rate Measurement: HR)

2. เนื่องจากอัตราการเต้นของหัวใจ ส่วนใหญ่มักแสดงค่าเป็นจำนวนครั้งการเต้นต่อนาที (Best/Minute) ระยะเวลาในการตรวจวัดจะใช้เวลา 60 วินาที โดยการตรวจวัดสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ถ้านับชีพจรในระยะเวลา 10 วินาที ผลที่ได้คูณด้วย 4 และถ้าเพิ่มเป็น 30 วินาที ผลที่ได้คูณด้วย 2 ซึ่งวิธีนี้เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน และสิ่งสำคัญการเพิ่มขึ้นของเวลาที่ใช้ในการตรวจวัดอัตราการเต้นของหัวใจ จะทำให้ความผิดพลาดน้อยลง

การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (Heart Rate Measurement: HR)

การตรวจฟัง (Auscultation)

เทคนิคการนับอัตราการเต้นของหัวใจแบบนี้คล้ายกับการนับแบบตรวจคลำ
อย่างไรก็ตาม วิธีการฟังตรวจจะเป็นการใช้คลื่นเป็นตัวรับความรู้สึกของการทำงานใน
ระบบกล้ามเนื้อหัวใจและหลอดเลือดแดงใหญ่ หรือทั้ง 2 อย่าง โดยเครื่องฟังการตรวจ
(Stethoscope) ซึ่งง่ายต่อการได้ยินและนับเสียงที่สัมพันธ์กับการหดตัวของหัวใจ

อุปกรณ์

1. เครื่องฟังการตรวจ (Stethoscope)
2. นาฬิกาจับเวลา

การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (Heart Rate Measurement: HR)

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ให้พื้นสัมผัสของเครื่องฟังตรวจวางลงตรงที่ผิวหนังผู้เข้ารับการตรวจวัด โดยวางเหนือหัวใจ คือ อยู่ระหว่างซี่โครงซี่ที่ 2 กับ 3 และอยู่ใกล้กับปลายสุดของกระดูกไหปลาร้า และอาจขยับเล็กน้อยเพื่อให้เสียงชัดเจนขึ้น
2. ขณะที่เตรื่องฟังตรวจอยู่ในตำแหน่งแล้วให้ทำคล้ายกับการตรวจคลำด้วยมือ ฟังเสียงของชีพจรจากเครื่องฟังตรวจดังกล่าว

การวัดความดันเลือด

(Arterial Blood Pressure Measurement)

ความดันเลือด คือ แรงของเลือดที่อยู่ในหลอดเลือดทั้งหมดที่ทำให้เกิดการไหลเวียน ความดันเลือดจะเกิดขึ้นตลอดเวลาโดยการทำงานของแรงดันที่มีแรงมหาศาลได้ส่งออกไปภายใต้สภาวะที่มีเงื่อนไขและมีปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความยืดหยุ่นของผนังหลอดเลือด การไหลเวียนทั้งก่อนและหลังแรงดึงดูด และแรงกำลังที่เกิดจากการบีบตัวของหัวใจห้องล่าง รวมถึงปริมาณของเลือดและความเข้มข้นของน้ำเลือดด้วย ค่าความดันเลือดที่ไม่คงที่ คือ มีขึ้นๆลงๆ ไม่สม่ำเสมอตลอดทั้งวันนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของการเปลี่ยนแปลงในร่างกาย ตำแหน่งท่าทางของร่างกาย การตื่นตัวของร่างกาย การอดอาหารและปัจจัยอื่นๆอีกหลายอย่าง

การวัดความดันเลือด

(Arterial Blood Pressure Measurement)

การวัดแรงดันโดยใช้เครื่องวัดแรงดันแบบปรอท (Mercury Sphygmomanometer)
ร่วมกับหูฟัง (Stethoscope)

อุปกรณ์

1. เครื่องวัดความดันแบบปรอท (Mercury Sphygmomanometer)
2. เครื่องฟังการตรวจ (Stethoscope)

การวัดความดันเลือด (Arterial Blood Pressure Measurement)

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. เตรียมปากกา ดินสอ เพื่อบันทึกค่าความดันเลือดขณะหัวใจบีบตัวและแรงดันเลือดขณะที่หัวใจคลายตัว
2. ผู้เข้ารับการทดสอบควรอยู่ในท่านั่ง วางมือพักบนโต๊ะสูงประมาณระดับหัวใจ

การวัดความดันเลือด

(Arterial Blood Pressure Measurement)

ขั้นตอนการปฏิบัติ (ต่อ)

3. ปรับตำแหน่งของตัววัดให้เหมาะสม คือบริเวณกึ่งกลางของท่อนแขนส่วนบน เพื่อวัดหลอดเลือดแดงบริเวณเหนือข้อพับแขนประมาณ 2 เซนติเมตร วางเครื่องวัดให้อยู่ในระดับสายตาเพราะสะดวกในการอ่าน
4. ใส่เครื่องฟังตรวจเข้ากับหูทั้ง 2 ข้าง ทดสอบเคาะเบาๆเพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องฟังสามารถได้ยินเสียงความถี่ต่างๆ
5. วางหัวของหูฟังบริเวณเหนือหลอดเลือดแดงบริเวณแขน ให้ต่ำกว่าตัววัดแขน ซึ่งจะอยู่บริเวณข้อพับด้านใน กดหัวของหูฟังให้แนบกับผิวหนัง

การวัดความดันเลือด

(Arterial Blood Pressure Measurement)

ขั้นตอนการปฏิบัติ (ต่อ)

6. เพิ่มแรงดันในสายรัดโดยการบีบกระเปาะอย่างรวดเร็วเพื่อให้ค่าแรงดันที่สูงกว่าค่าที่คาดการณ์ไว้ประมาณ 30 มม.ปรอท ซึ่งค่าความดันเลือดขณะที่หัวใจบีบตัวที่จะถูกบันทึก
7. ปล่อยลมออกช้าๆ (3-5 มม./วินาที) ลดแรงดันไปเรื่อยๆ เพื่อฟังเสียง
8. ในขณะที่ไม่ได้ยินเสียง เรายังคงปล่อยลมออกต่อไปอีกเพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีเสียงเกิดขึ้นอีก แล้วจึงทำการปล่อยลมออกจากสายรัดให้หมด

การวัดความดันเลือด (Arterial Blood Pressure Measurement)

การวัดแรงดันด้วยเครื่องวัดแบบดิจิทัล (Digital)

อุปกรณ์

เครื่องวัดความดันแบบดิจิทัล (Digital)

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. กดปุ่มเปิด/ปิดเครื่อง จอแสดงสัญลักษณ์ทุกรายการ และเครื่องจะทำการตรวจความพร้อมในการทำงานเป็นเวลาประมาณ 2 วินาที
2. จอแสดงผลจะแสดงเลข 0 กระพริบ บอกว่าเครื่องพร้อมแล้ว จากนั้นนำผ้าพันต้นแขนเหนือบริเวณข้อพับประมาณ 2 นิ้ว และจะค่อยๆพองเพื่อทำการวัด

การวัดความดันเลือด

(Arterial Blood Pressure Measurement)

ขั้นตอนการปฏิบัติ (ต่อ)

3. เมื่อทำการวัดเสร็จสิ้น แรงดันในผ้าพันต้นแขนจะอ่อนลง ค่าความดันเลือดค่าสูง ค่าความดันเลือดค่าต่ำ และค่าการเต้นของหัวใจจะแสดงขึ้นมา หากมีความผิดพลาดจากการวัดค่าไม่ได้ เครื่องจะดำเนินการวัดใหม่อีกครั้งอัตโนมัติ

